

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Οικονομική Ανάπτυξη

Ενότητα # 5: Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου

**Τμήμα: Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών
Σπουδών**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

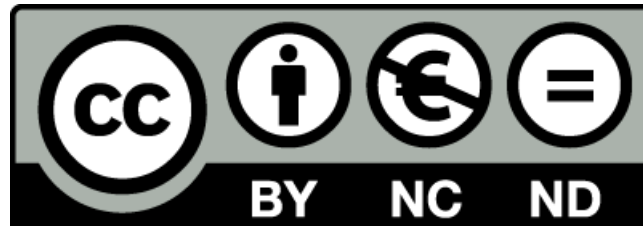
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Οι εικόνες προέρχονται από το βιβλίο «Οικονομική της Ανάπτυξης», Μ. Gillis, D.H. Perkins, Μ. Roemer, D.R. Snodgrass, 1^η έκδοση, 2011, Εκδόσεις Gutenberg.

Σκοποί ενότητας

- Να κατανοηθεί η σχέση διεθνούς εμπορίου και ανάπτυξης.
- Να παρουσιαστούν οι όροι εμπορίου και τα χαρακτηριστικά των εξαγωγών των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Να παρουσιαστούν η υποκατάσταση εισαγωγών και η προώθηση των εξαγωγών.

Περιεχόμενα ενότητας

- Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξη.
- Χαρακτηριστικά εξαγωγών των ΑΧ.
- Όροι εμπορίου.
- Διακυμάνσεις και ανάπτυξη.
- Υποκατάσταση εισαγωγών.
- Προώθηση εξαγωγών.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξης

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

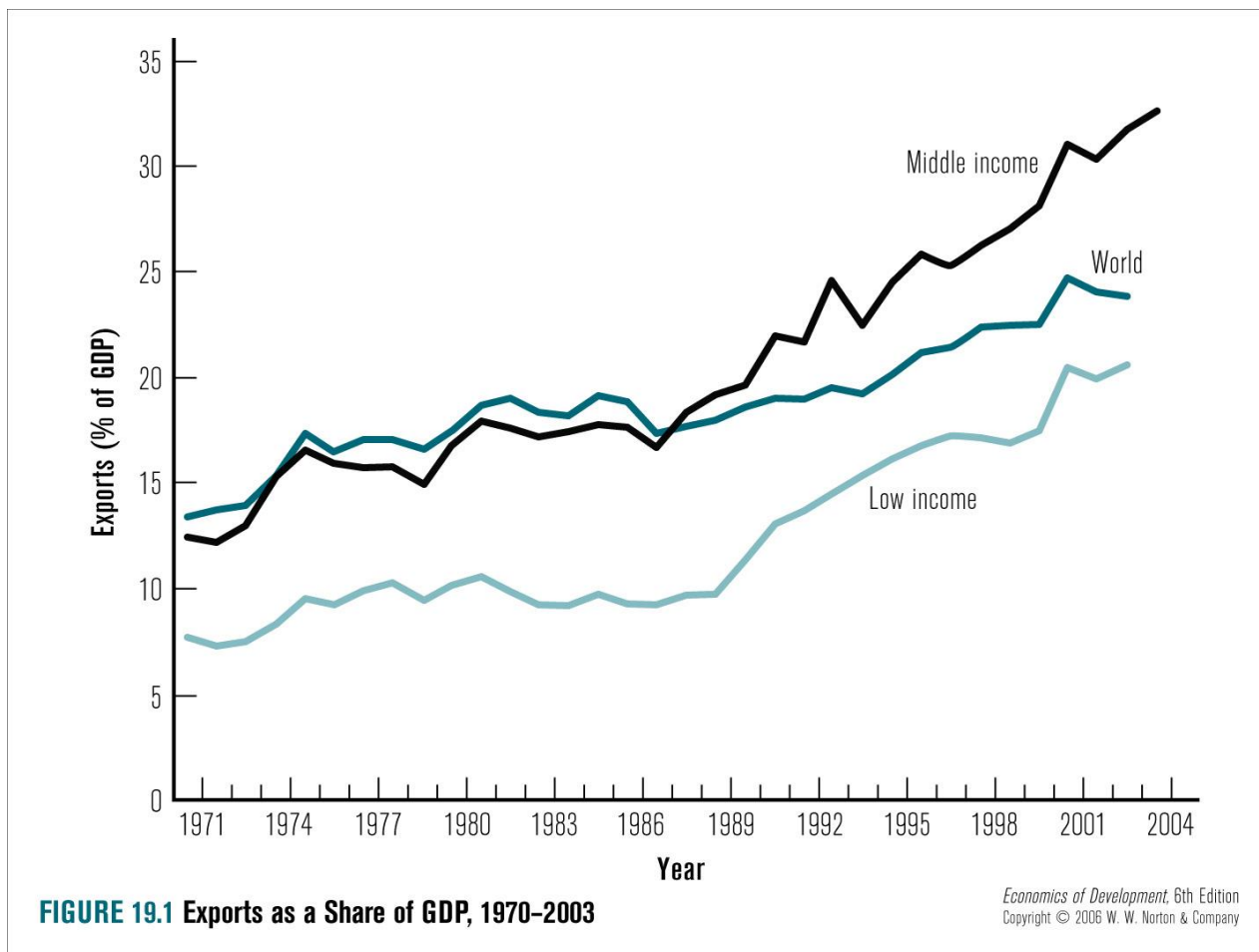
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξης (1 από 4)

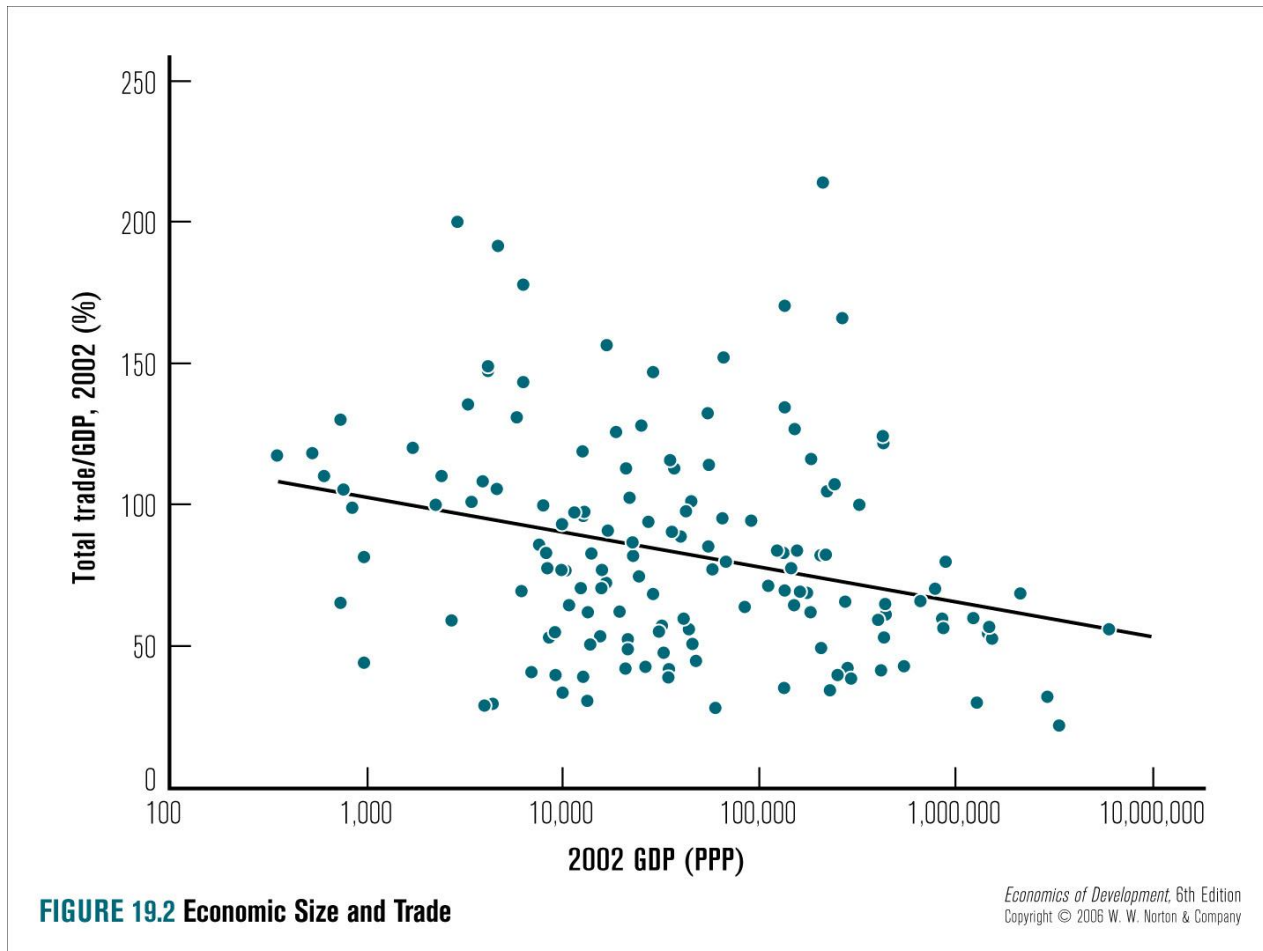
- Μέχρι τώρα κυρίως αναφορές σε κλειστή οικονομία. Όμως όλες οι χώρες εμπορεύονται με άλλες χώρες και μάλιστα ο ρόλος του διεθνούς εμπορίου αυξάνει διαρκώς κατά τη μεταπολεμική περίοδο.
- Ισχυρή στατιστική συσχέτιση μεταξύ ποσοστού εξαγωγών στο ΑΕΠ και ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης / όμως μόνο πάνω από κάποιο επίπεδο ΑΕΠ κατά κεφαλή.

Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξης (2 από 4)

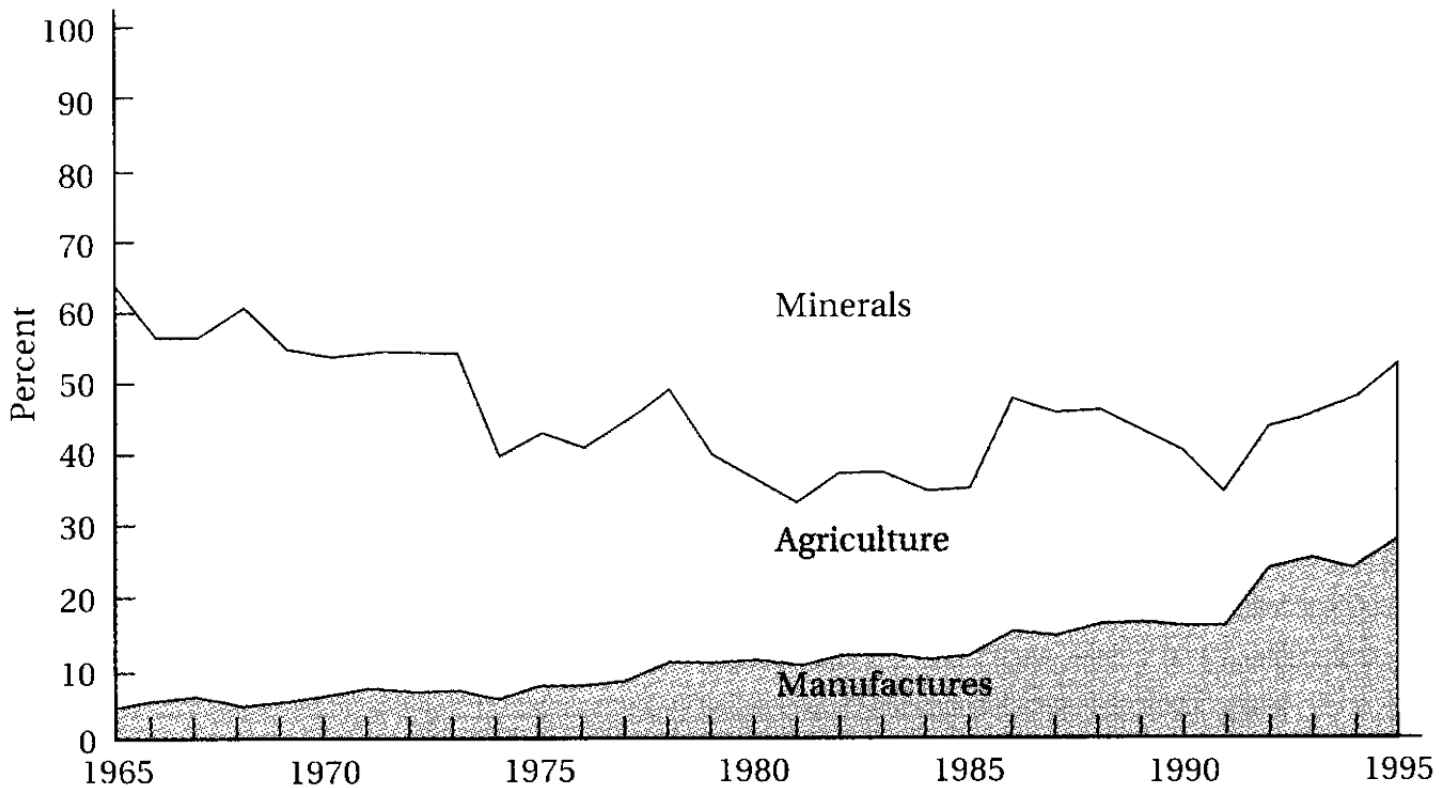

Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξης (3 από 4)

Διεθνές εμπόριο και οικονομική ανάπτυξης (4 από 4)

Figure 12.3 Sub-Saharan Africa: Composition of Merchandise Exports, 1965–1995

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

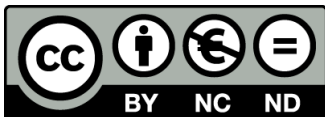

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Χαρακτηριστικά εξαγωγών των ΑΧ

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χαρακτηριστικά εξαγωγών των ΑΧ (1 από 2)

- Σε σύγκριση με ΒΧ, κυρίως πρωτογενής παραγωγή (τρόφιμα, άλλα αγροτικά αγαθά, ορυκτά, πετρέλαιο) ή βιομηχανικά προϊόντα έντασης εργασίας.
- Σημαντική διαχρονική μεταβολή της δομής των εξαγωγών των ΑΧ.
- Αύξηση μεριδίου εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων
- Όμως, μεγάλη ετερογένεια μεταξύ ΑΧ.
- Σχετικά λίγες χώρες διενεργούν πολύ μεγάλο όγκο των συνολικών εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων των ΑΧ.

Χαρακτηριστικά εξαγωγών των ΑΧ (2 από 2)

- Μεγάλες διαφορές στη συμμετοχή εξαγωγών στο ΑΕΠ.
- Γενικά, μικρή σε μεγάλες χώρες, μεγάλη σε μικρές χώρες – αναμενόμενο.
- Πολύ χαμηλά ποσοστά εξαγωγών «ύποπτα» (προβλήματα στατιστικής απεικόνισης).
- Σε πολλές ΑΧ εξάρτηση από λίγα εξαγωγίμα προϊόντα (ειδικά οι μικρότερες ΑΧ), αλλά και σε πολλές περιπτώσεις μία ΑΧ έχει σημαντικότερη συμμετοχή στις εξαγωγές ενός προϊόντος.
- Ρόλος πετρελαίου στο σύνολο των εξαγωγών των ΑΧ / λίγες χώρες.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους;

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

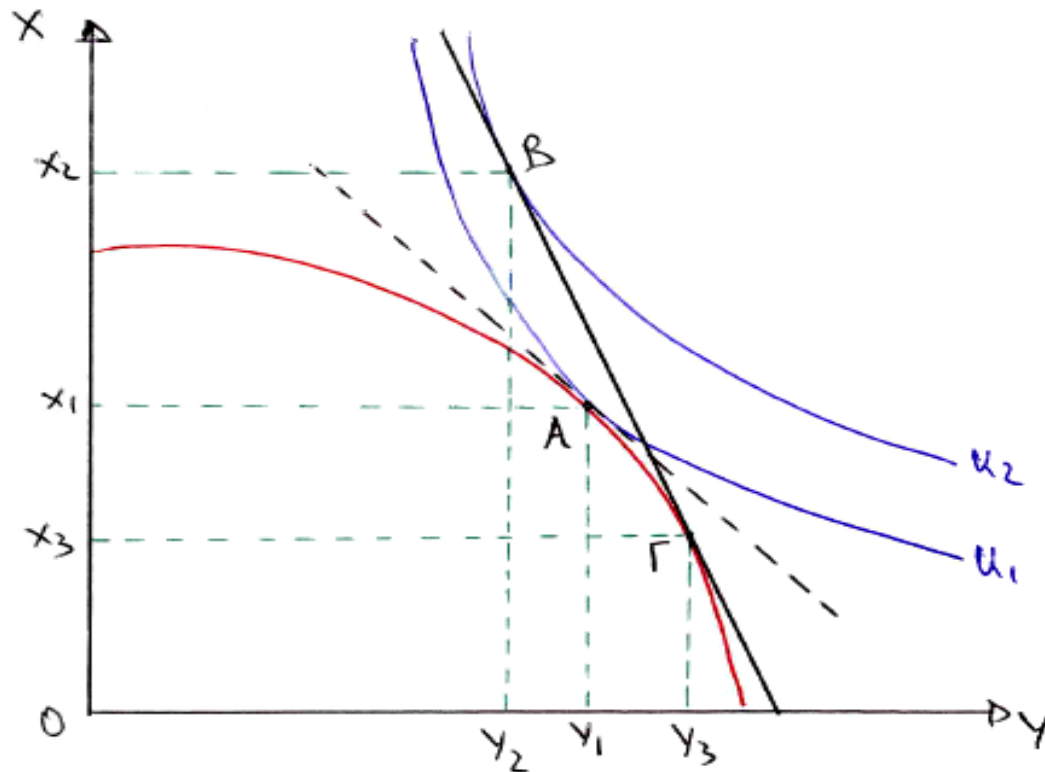
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (1 από 12)

- Κλασική και νεοκλασική θεωρία συγκριτικού πλεονεκτήματος.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (2 από 12)

- Συμπεράσματα.
- Όλες οι χώρες κερδίζουν από τη συμμετοχή τους στο διεθνές εμπόριο.
- Κάθε χώρα εξειδικεύεται στην παραγωγή προϊόντων για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιείται εντατικότερα ο παραγωγικός συντελεστής ο οποίος βρίσκεται σε σχετική αφθονία σ' αυτή τη χώρα.
- ΑΧ: προϊόντα έντασης εργασίας και γης.
- Όσο μικρότερη η χώρα τόσο μεγαλύτερα τα οφέλη από το διεθνές εμπόριο.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (3 από 12)

- Όμως, δεν κερδίζουν όλοι οι κάτοικοι μιας χώρας από το διεθνές εμπόριο. Χαμένοι: παραγωγοί εισαγόμενου προϊόντος & καταναλωτές εξαγόμενου προϊόντος.
- Διαχρονικά τα κέρδη ευημερίας αυξάνουν αν η μεταφορά των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ κλάδων παραγωγής είναι εύκολη ή/και αν αποζημιωθούν οι χαμένοι (και οι δύο περιπτώσεις πολύ δύσκολες).

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (4 από 12)

- Στατική θεωρία. Βασικό της συμπέρασμα για τις ΑΧ ότι κάθε χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή αγαθών που χρησιμοποιούν τον παραγωγικό συντελεστή που αυτές διαθέτουν σε αφθονία.
- Παράδειγμα ΗΠΑ, Αυστραλίας και άλλων αναπτυγμένων χωρών: Εξειδίκευση στην παραγωγή και εξαγωγή πρωτογενών αγαθών => αύξηση εισοδήματος + εξωτερικές οικονομίες => διαρθρωτική μεταβολή και ανάπτυξη.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (5 από 12)

- Όμως, δεν κερδίζουν όλοι οι κάτοικοι μιας χώρας από το διεθνές εμπόριο.
- Χαμένοι: παραγωγοί εισαγόμενου προϊόντος & καταναλωτές εξαγόμενου προϊόντος.
- Διαχρονικά τα κέρδη ευημερίας αυξάνουν αν η μεταφορά των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ κλάδων παραγωγής είναι εύκολη ή/και αν αποζημιωθούν οι χαμένοι.
- Στην πράξη, και οι δύο περιπτώσεις πολύ δύσκολες.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (6 από 12)

- Στατική θεωρία. Βασικό της συμπέρασμα για τις ΑΧ ότι κάθε χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή αγαθών που χρησιμοποιούν τον παραγωγικό συντελεστή που αυτές διαθέτουν σε αφθονία.
- Παράδειγμα ΗΠΑ, Αυστραλίας και άλλων ΒΧ.
- Εξειδίκευση στην παραγωγή και εξαγωγή πρωτογενών αγαθών => αύξηση εισοδήματος + εξωτερικές οικονομίες => διαρθρωτική μεταβολή και ανάπτυξη.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (7 από 12)

- Τρία βασικά οφέλη από την ανάπτυξη μέσω εξαγωγών πρωτογενών αγαθών για τις ΑΧ.
- Καλύτερη αξιοποίηση αργούντων παραγωγικών συντελεστών.
- αν η παραγωγή γινόταν εντός του ορίου παραγωγικών δυνατοτήτων, πχ άφθονη γη, εργασία ή αργούσα παραγωγική δυναμικότητα εργοστασίων.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (8 από 12)

- Ή επέκταση του ορίου παραγωγικών δυνατοτήτων κυρίως μέσω προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.
- Αλλά ποιός παίρνει τα κέρδη;
- Καλύτερη χρησιμοποίηση πόρων μέσω εξειδίκευσης.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (9 από 12)

- Ανάπτυξη δεσμών του εξαγωγικού κλάδου με άλλους κλάδους της οικονομίας.
- Π.χ. Περού-αλιεία => ναυπηγική βιομηχανία, ΗΠΑ-αγροτική παραγωγή => σιδηρόδρομοι, αγροτικά μηχανήματα ή, όταν οι μισθοί αυξηθούν σημαντικά, ανάπτυξη δεσμών κατανάλωσης ή δημιουργία εξωτερικών οικονομιών (κατασκευή σιδηροδρόμων, λιμανιών κλπ) => χαμηλότερο κόστος και ανάπτυξη για άλλους κλάδους παραγωγής.
- Επομένως, προώθηση εκβιομηχάνισης μέσω εξαγωγών.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (10 από 12)

- Όμως, αυτά ισχύουν αν οι όροι εμπορίου παραμείνουν αμετάβλητοι. Αν μεταβληθούν, τότε είναι δυνατόν τα οφέλη από το διεθνές εμπόριο να διανεμηθούν πολύ άνισα μεταξύ ΑΧ και ΒΧ.
- Κλασική άποψη (κυρίως Ricardo αλλά και Malthus, Mill και Jevons από τους νεοκλασικούς): Φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας στον αγροτικό τομέα + αύξηση πληθυσμού => όροι εμπορίου στρέφονται υπέρ των πρωτογενών προϊόντων.
- Σωστό κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (11 από 12)

- Prebisch και Singer: 1950, ανεξάρτητες δημοσιεύσεις. Μεγ. Βρετανία 1873-1938 όροι εμπορίου κατά αγροτικών και υπέρ βιομηχανικών προϊόντων.
- Αρχική αντίδραση: Αμηχανία. Πρώτες αντιρρήσεις.
- Φθίνον μεταφορικό κόστος.
  - Αγροτικά CIF / Βιομηχανικά FOB.
- Βελτιωμένη ποιότητα βιομηχανικών προϊόντων.

Γιατί οι χώρες εμπορεύονται μεταξύ τους; (12 από 12)

- Μετά το Β' ΠΠ, οι σχετικές τιμές των αγροτικών προϊόντων γνώρισαν μία εφάπαξ σημαντική αύξηση, αλλά κατόπιν συνέχισαν να μειώνονται.
- Εκτός πετρελαίου - μη ανταγωνιστική συμπεριφορά παραγωγών, λίγες ΑΧ, εξαίρεση.
- Αμφιλεγόμενο θέμα;
- Μάλλον όχι.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Όροι εμπορίου

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Όροι εμπορίου (1 από 8)

- Όμως, ποιούς όρους εμπορίου πρέπει να χρησιμοποιούμε;
- Πρωτογενή/βιομηχανικά; Όμως ΑΧ εξάγουν και βιομηχανικά προϊόντα και είναι καθαροί εισαγωγείς τροφίμων.
- Αν εξετάσουμε όρους εμπορίου χωρών (όχι αγαθών) η κατάσταση είναι ακόμα χειρότερη για τις ΑΧ. Σε πολλές υποπεριόδους, οι σχετικές τιμές των πρωτογενών εξαγωγών των ΑΧ μειώνονται ταχύτερα από αυτές των ΒΧ, ενώ οι σχετικές τιμές των βιομηχανικών τους εξαγωγών αυξάνουν βραδύτερα από αυτές των ΒΧ.

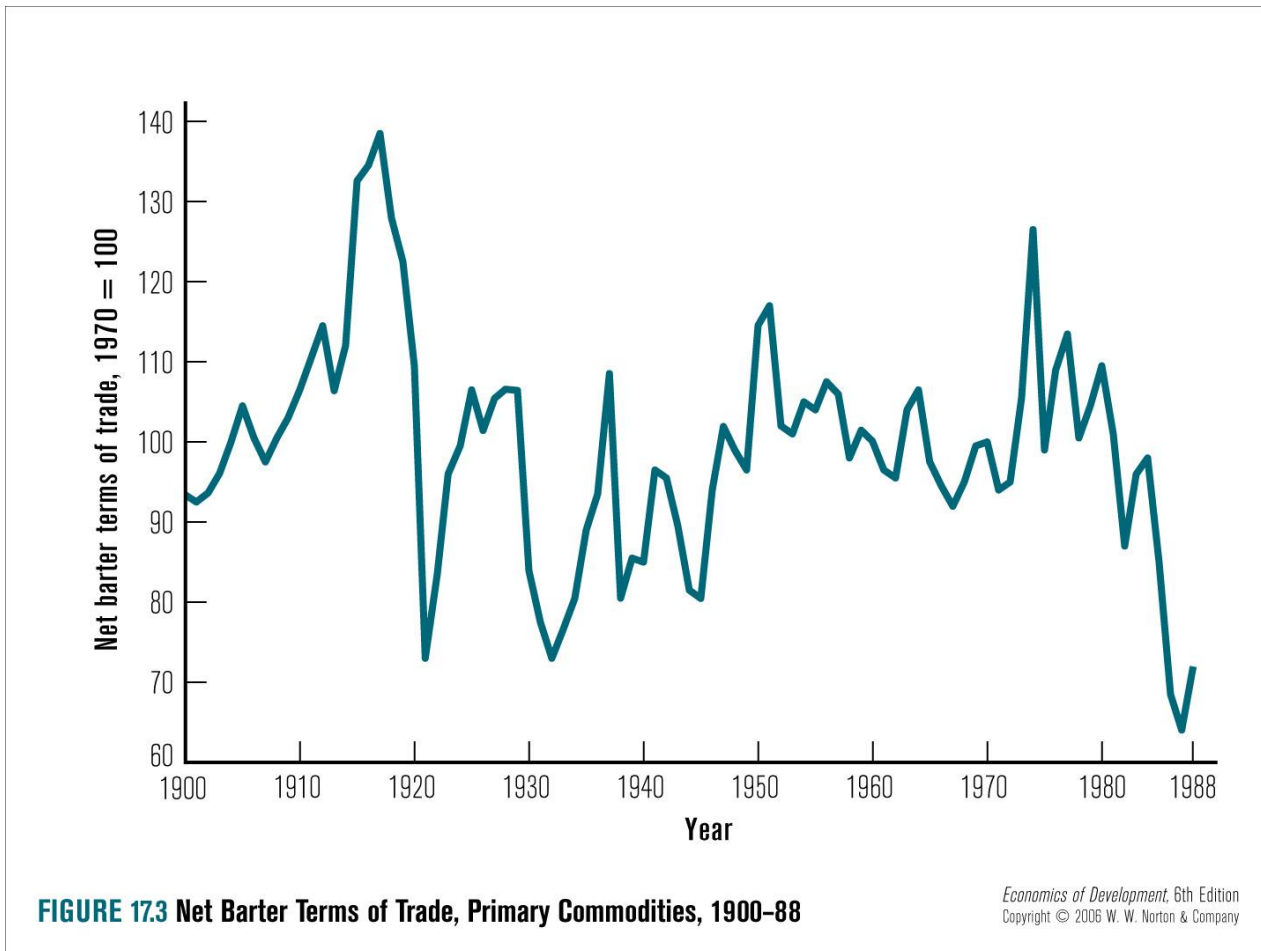
Όροι εμπορίου (2 από 8)

- Επίσης, (P , Q , Z , e , m συμβολίζουν, αντίστοιχα, τιμές, ποσότητες, παραγωγικότητα, εξαγωγές και εισαγωγές).
- Καθαροί ανταλλακτικοί όροι εμπορίου (ναι), P_e/P_m .
- Εισοδηματικοί όροι εμπορίου, $P_e Q_e/P_m$.

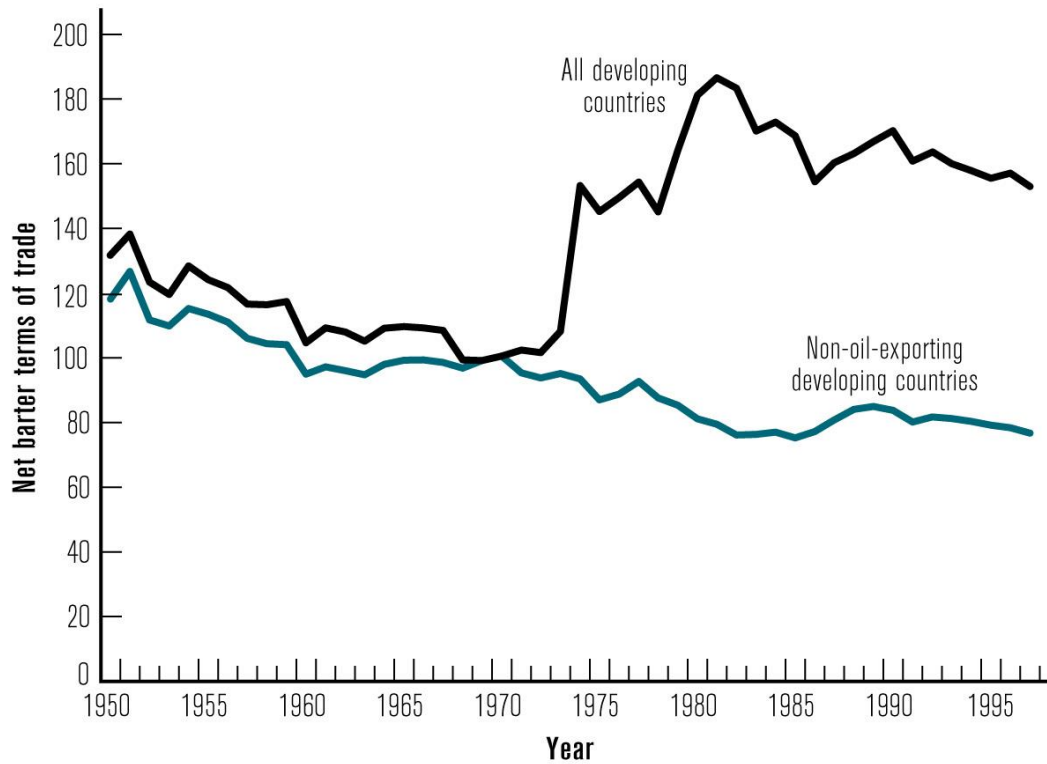
Όροι εμπορίου (3 από 8)

- Απλοί παραγωγικοί όροι εμπορίου, $P_e Z_e / P_m$ ή διπλοί παραγωγικοί όροι εμπορίου, $P_e Z_e / P_m Z_m$;
- Αν οι καθαροί ανταλλακτικοί όροι εμπορίου μειώνονται, μέρος των οφελών των αυξημένων εξαγωγών των ΑΧ κατευθύνεται στις ΒΧ, έστω και αν οι λοιποί όροι εμπορίου αυξάνουν.

Όροι εμπορίου (4 από 8)

Όροι εμπορίου (5 από 8)

FIGURE 17.4 Net Barter Terms of Trade, 1950–97

Economics of Development, 6th Edition
Copyright © 2006 W. W. Norton & Company

Όροι εμπορίου (6 από 8)

- Γιατί διαχρονική χειροτέρευση των όρων εμπορίου των ΑΧ;
- Διαφορετικές ελαστικότητες ζήτησης εξαγωγών (τιμών). ΑΧ - πρωτογενή αγαθά (χαμηλή) / ΒΧ - βιομηχανικά αγαθά (υψηλή).
- Διαφορετικές εισοδηματικές ελαστικότητες. ΑΧ - πρωτογενή αγαθά (χαμηλή) / ΒΧ - βιομηχανικά αγαθά (υψηλή) => προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών => υποτίμηση => ακόμα μεγαλύτερη χειροτέρευση όρων εμπορίου.

Όροι εμπορίου (7 από 8)

- Διαφορετική δομή αγορών σε ΑΧ (Κέντρο) και ΒΧ (Περιφέρεια).
- ΒΧ: Μη ανταγωνιστικές αγορές (+τεχνογνωσία) + ισχυρά εργατικά συνδικάτα => βελτίωση παραγωγικότητας = αύξηση κερδών + μισθών.
- ΑΧ: Ανταγωνιστικές αγορές και ανοργάνωτη εργασία => βελτίωση παραγωγικότητας = μείωση τιμών.
- Άρα προώθηση της εκβιομηχάνισης μέσω υποκατάστασης εισαγωγών.

Όροι εμπορίου (8 από 8)

- Αν και ορισμένοι νεοκλαστικοί αμφισβητούν τη διαχρονική χειροτέρευση των όρων εμπορίου, εν τούτοις δέχονται ότι αύξηση των τιμών των εξαγωγών δεν συνεπάγεται και ταχύτερη ανάπτυξη των ΑΧ.
- Συχνά, πετρελαιοπηγές, ορυχεία, αλλά και φυτείες απομονωμένοι θύλακες χωρίς δεσμούς με την υπόλοιπη οικονομία.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (1 από 7)

- Συνέπεια της χαμηλής ελαστικότητας ζήτησης των προϊόντων των ΑΧ σε συνδυασμό με τη χαμηλή ελαστικότητα προσφοράς τους: μεγάλες διακυμάνσεις τιμών / αστάθεια όρων εμπορίου. => Φυσιολογικά, θα ανέμενε κανείς ασταθή εγχώρια ενεργό ζήτηση άρα και αβεβαιότητα, λιγότερες επενδύσεις και χαμηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης.
- Οικονομετρικές μελέτες δείχνουν το αντίθετο. Γιατί; Θεωρία μονίμου εισοδήματος αβεβαιότητα => αύξηση αποταμιεύσεων και άρα πόρων διαθέσιμων για επενδύσεις => ταχύτερη ανάπτυξη.

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (2 από 7)

- Όμως, σ' αυτή την περίπτωση ταχύτερη ανάπτυξη δεν σημαίνει αναγκαστικά και υψηλότερη ευημερία.
- Αναλογία με ανάλυση απόδοσης χρηματοοικονομικών προϊόντων.

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (3 από 7)

- Προτάσεις πολιτικής: Συμφωνίες σταθεροποίησης είτε τιμών είτε εισοδημάτων μεταξύ παραγωγών & καταναλωτών (χωρών) (πχ καφές).
- Ρόλος ρυθμιστικών αποθεμάτων.
- Αν και όχι ιδιαίτερα υψηλό κόστος δεν έχουν πραγματοποιηθεί (πρόβλημα κινήτρων).

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (4 από 7)

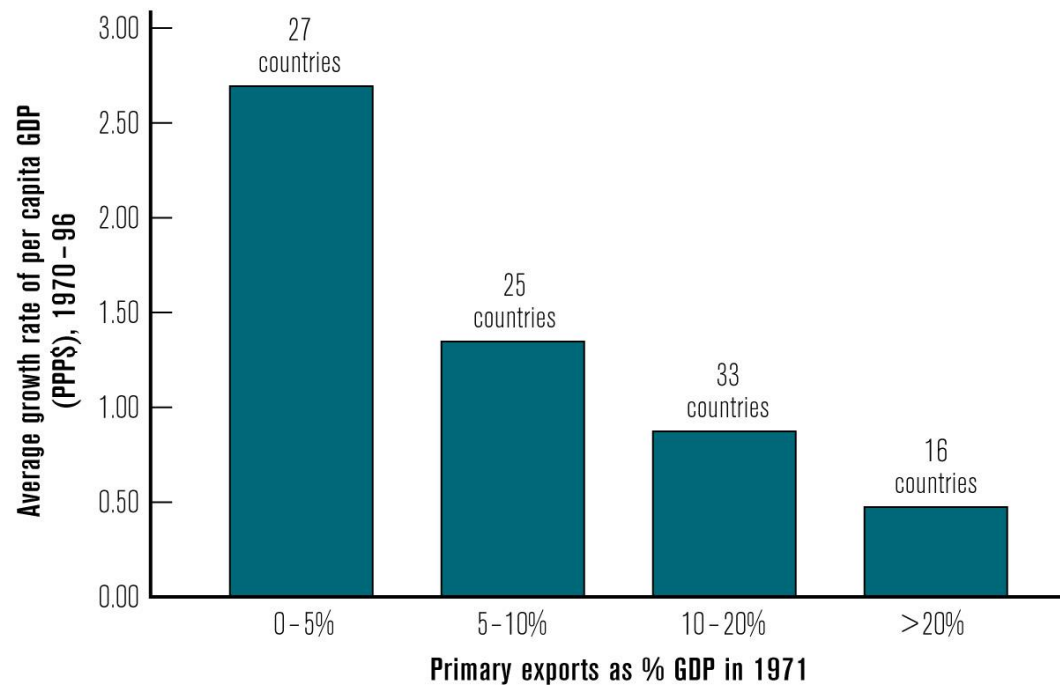
- Εναλλακτικά, συμφωνία περιορισμού προσφοράς εκ μέρους των παραγωγών (και συνακόλουθη αύξηση τιμών) (πχ πετρέλαιο).
- Συνέπειες αυτών των συμφωνιών για χώρες που δεν παράγουν τα αντίστοιχα προϊόντα (απόλυτη χειροτέρευση της θέσης τους).

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (5 από 7)

- Όμως και μία απότομη βελτίωση των τιμών των εξαγωγίμων προϊόντων των ΑΧ μπορεί να βλάψει μακροχρόνια την οικονομία των ΑΧ (Dutch disease). Π.χ. Νιγηρία, Μεξικό μετά τις αυξήσεις τιμών του ΟΡΕC.
- Απότομη αύξηση εσόδων από εξαγωγές => πλεονάζουσα προσφορά συναλλάγματος => ανατίμηση νομίσματος (πτώση πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας) => αύξηση ζήτησης εισαγωγών και μη εμπορεύσιμων αγαθών (=> πληθωρισμός), μείωση ανταγωνιστικότητας άλλων εξαγωγίμων αγαθών => χειροτέρευση εξωτερικού ισοζυγίου και υποχώρηση εγχώριας παραγωγής εμπορεύσιμων αγαθών των οποίων οι τιμές δεν αυξήθηκαν (πχ βιομηχανικά ή αγροτικά προϊόντα).
- Ιστορικά: περίπτωση Ισπανίας και Πορτογαλίας μετά την αποικιακή τους εξάπλωση και την εισροή πολυτίμων μετάλλων.

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (6 από 7)

FIGURE 17.2 Natural Resource Abundance and Economic Growth

Economics of Development, 6th Edition
Copyright © 2006 W. W. Norton & Company

Διακυμάνσεις και ανάπτυξη (7 από 7)

- Τι μπορεί να κάνει η κυβέρνηση της ΑΧ;
- "Αποστείρωση" της οικονομίας για αποφυγή πληθωρισμού.
- Παρεμπόδιση μεταβολής πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας μέσω μικρών διαδοχικών υποτιμήσεων στην αγορά συναλλάγματος.
- Περιοριστική νομισματική πολιτική / πλεονάσματα προϋπολογισμού και κυβερνητική "αποταμίευση" ώστε να ξοδευτούν αργότερα (αντικυκλική πολιτική).

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Υποκατάσταση εισαγωγών

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υποκατάστατη εισαγωγών (1 από 25)

- Ιστορικά:
  - Διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης αρχικά εξαγωγή αγροτικών προϊόντων έντασης εργασίας ή γης.
  - Συσσώρευση κεφαλαίου, εκπαίδευση εργατικής δύναμης, εξάντληση επέκτασης εκμετάλλευσης φυσικών πόρων.
  - Νέες τεχνολογίες => σταδιακή στροφή στην παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων αρχικά έντασης εργασίας, αργότερα έντασης κεφαλαίου.
  - Τι μπορεί να κάνει η κυβέρνηση της ΑΧ ώστε να επιταχύνει αυτή την, πολλές φορές, αργή διαδικασία; (=> υποκατάσταση εισαγωγών, προώθηση εξαγωγών).

Υποκατάστατη εισαγωγών (2 από 25)

- Υποκατάσταση εισαγωγών βιομηχανικών αγαθών από εγχωρίως παραγόμενα βιομηχανικά αγαθά (επιχειρήματα χειροτέρευσης όρων εμπορίου κλπ).
- Ανάπτυξη βιομηχανικών χωρών: όλες εκτός Αγγλίας ακλούθησαν σε κάποια φάση πολιτική υποκατάστασης εισαγωγών (ΗΠΑ, Γερμανία (θεωρητικά επιχειρήματα F. Lizst, Ρωσία, Ιαπωνία).

Υποκατάστατη εισαγωγών (3 από 25)

- Λογική εκβιομηχάνισης μέσω υποκατάστασης εισαγωγών.
- Εξέτασε που υπάρχει δυνητικά μεγάλη εσωτερική αγορά, διαθέσιμη (σχετικά απλή) τεχνολογία παραγωγής, ύψωσε δασμολογικά ή άλλα τείχη, υψηλότερο κόστος εισαγωγών, στροφή όρων εμπορίου υπέρ εγχωρίων παραγωγών (ή/και προσέλκυση ξένου κεφαλαίου).

Υποκατάστατη εισαγωγών (4 από 25)

- Αρχικά παραγωγή απλών καταναλωτικών αγαθών (βιομηχανίες τροφίμων, ένδυσης, υπόδησης, υφαντουργίας κλπ), αργότερα διαρκή καταναλωτικά αγαθά και, ίσως, τελικά και κεφαλαιουχικά αγαθά (όμως οικονομίες κλίμακας - μέγεθος αγοράς).
- Επιλεκτική πολιτική ανά (στενό) κλάδο παραγωγής, σταδιακή μείωση δασμών κλπ και στροφή σε βιομηχανικές εξαγωγές.

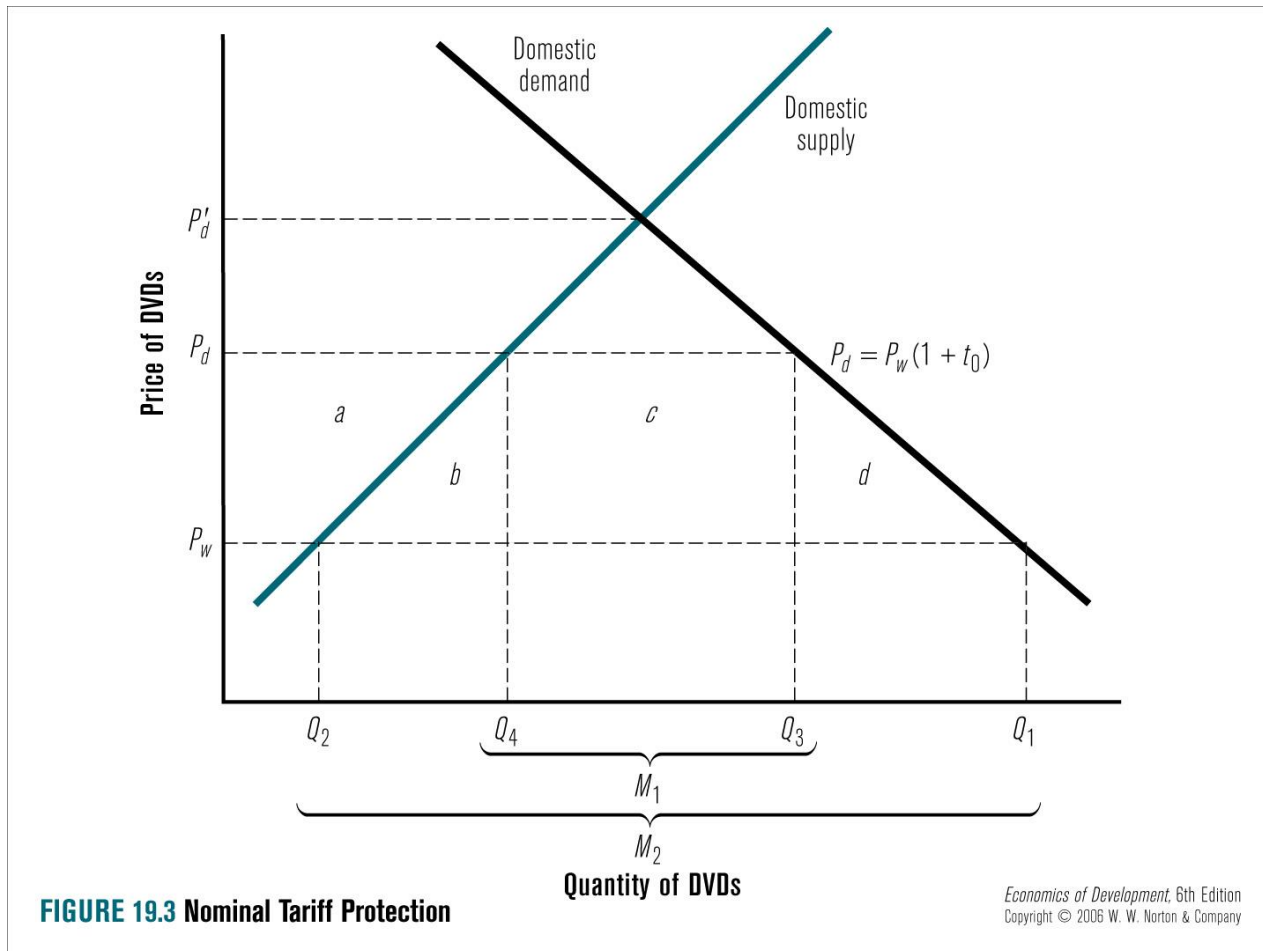
Υποκατάστατη εισαγωγών (5 από 25)

- Θεωρητικό επιχείρημα: προστασία νηπιακής βιομηχανίας (infant industry argument).
- Μεγάλο αρχικό κόστος επένδυσης και, κυρίως, κόστος εκμάθησης. Άρα κατά τα αρχικά στάδια μη ανταγωνιστικό κόστος παραγωγής και, λόγω έλλειψης κατάλληλης αγοράς μακροπρόθεσμων κεφαλαίων αλλά και απροθυμίας καπιταλιστών να επενδύσουν σε τέτοιες επιχειρήσεις λόγω αβεβαιότητας, αυτές οι επενδύσεις δεν γίνονται.

Υποκατάστατη εισαγωγών (6 από 25)

- Κρατική παρέμβαση με αύξηση κόστους εισαγωγών (δασμοί κλπ).
- Όμως, καθώς η παραγωγικότητα βελτιώνεται και το κόστος μειώνεται, μείωση προστασίας και στροφή στο διεθνές εμπόριο.
- Ερωτήματα πολιτικής οικονομίας παρακάτω.

Υποκατάστατη εισαγωγών (7 από 25)

Υποκατάστατη εισαγωγών (8 από 25)

- $t\%$ είναι η ονομαστική προστασία του κλάδου. Αυτή ταυτίζεται με την πραγματική προστασία μόνο αν όλα τα στάδια παραγωγής του προϊόντος γίνονται στην ΑΧ και φορολογούνται με τον ίδιο συντελεστή. Διαφορετικά, η πραγματική διαφέρει από την ονομαστική προστασία.
- Σε όλες σχεδόν τις χώρες φορολογείται πολύ βαρύτερα το τελικό προϊόν, από τους ενδιάμεσους συντελεστές ή/και τις πρώτες ύλες.
- Για να υπολογίσουμε την πραγματική προστασία (effective rate of protection) πρέπει να υπολογίσουμε τη διαφορά προστιθέμενης αξίας σε εγχώριες και διεθνείς τιμές ως ποσοστό της προστιθέμενης αξίας σε διεθνείς τιμές.

Υποκατάστατη εισαγωγών (9 από 25)

- $ERP = [(P_d - C_d) - (P_w - C_w)] / (P_w - C_w) =$
 $[P_w(1+t_0) - C_w(1+t_i) - (P_w - C_w)] / (P_w - C_w) = (P_w t_0 -$
 $C_w t_i) / (P_w - C_w).$
- Ή, ορίζοντας $a = P_w / C_w$ και υποθέτοντας ότι υπάρχουν πολλοί συντελεστές με διαφορετική ο καθένας δασμολογική προσασία: $ERP = (t_0 - \sum_i a_i t_i) / (1 - \sum_i a_i).$

Υποκατάστατη εισαγωγών (10 από 25)

- Οι επιδοτήσεις υπολογίζονται ως αρνητικοί δασμοί.
- Υπάρχει και πληρέστερος ορισμός της πραγματικής προστασίας που λαμβάνει υπόψη του και τις ατέλειες στις αγορές παραγωγικών συντελεστών στις ΑΧ και υπολογίζει την πραγματική προστασία χρησιμοποιώντας σκιώδεις τιμές.

Υποκατάστατη εισαγωγών (11 από 25)

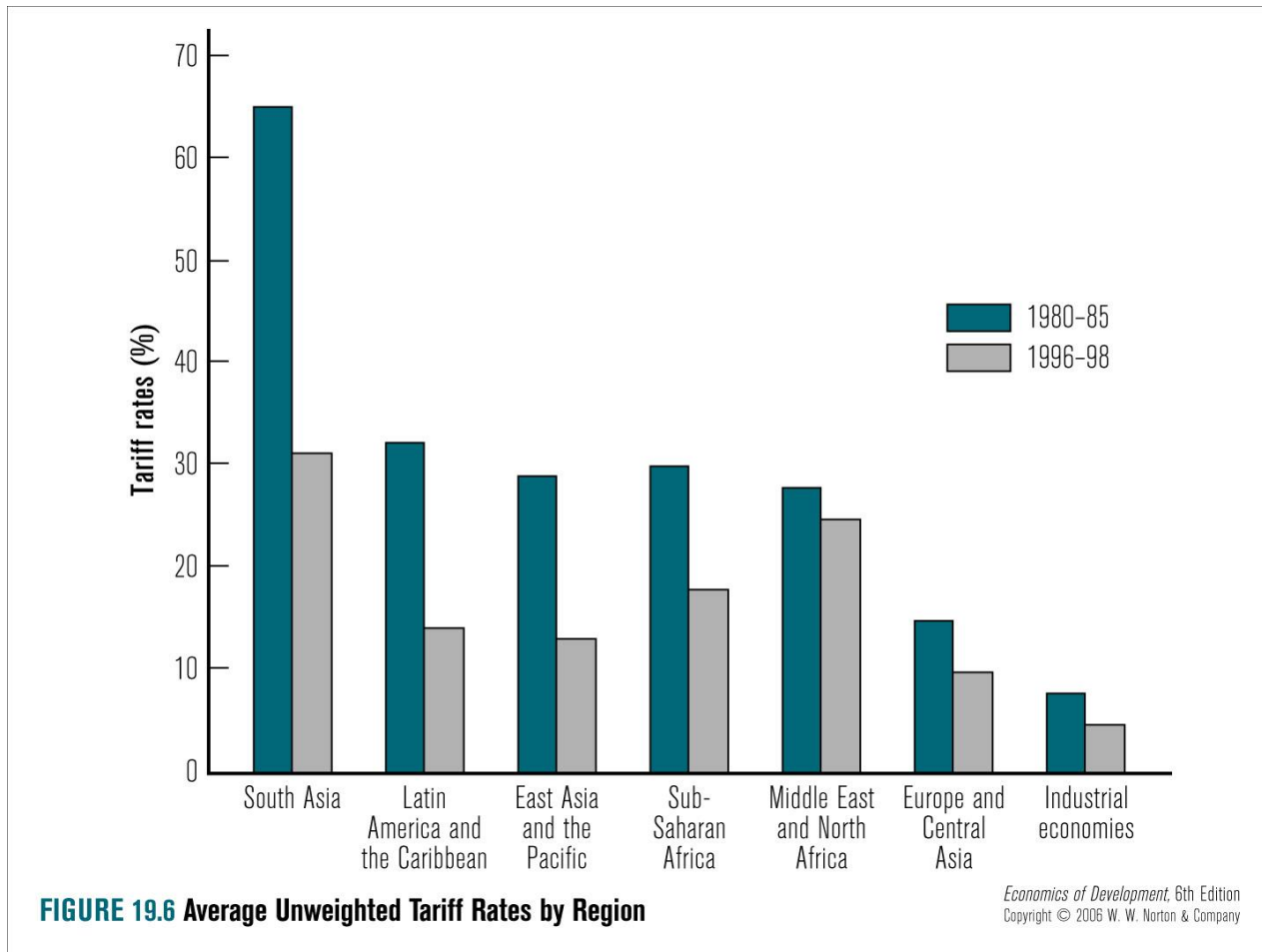
- Παράδειγμα: Ένα τόπι υφάσματος στις διεθνείς αγορές κοστίζει \$100 ενώ το απαιτούμενο για την παραγωγή του μαλλί κοστίζει \$60. (Προστιθέμενη αξία σε όρους διεθνών τιμών: \$40). Αν η κυβέρνηση επιβάλει δασμό 10% τόσο στο ύφασμα όσο και στο μαλλί: $EPR = [100*0.1 - 60*0.1]/(100-60) = 10\%$.
- Αν όμως η εισαγωγή μαλλιού είναι αδασμολόγητη, τότε: $EPR = 100*0.1/40 = 25\%$.
- Αν ο δασμός επί των πρώτων υλών διατηρηθεί στο 10%, αλλά ο δασμός επί του τελικού προϊόντος αυξηθεί στο 20%: $EPR = [100*0.2 - 60*0.1]/(100-60) = (20-6)/40 = 35\%$

Υποκατάστατη εισαγωγών (12 από 25)

- Επομένως, όσο χαμηλότερη η εγχώρια συμμετοχή στην τελική προστιθέμενη αξία, όσο υψηλότεροι οι δασμοί στα τελικά προϊόντα και όσο πιο χαμηλοί οι δασμοί στις πρώτες ύλες και τα ενδιάμεσα αγαθά, τόσο υψηλότερη η πραγματική προστασία.

Υποκατάστατη εισαγωγών (13 από 25)

Υποκατάστατη εισαγωγών (14 από 25)

- Υψηλή προστασία => υψηλά κέρδη (και μισθοί στον τομέα υποκατάστασης εισαγωγών;) => μεγάλη αναποτελεσματικότητα => σπατάλη πόρων.
- Υψηλή προστασία σε καταναλωτικά αγαθά, χαμηλή σε κεφαλαιουχικά και γεωργία (συχνά αρνητική προστασία).

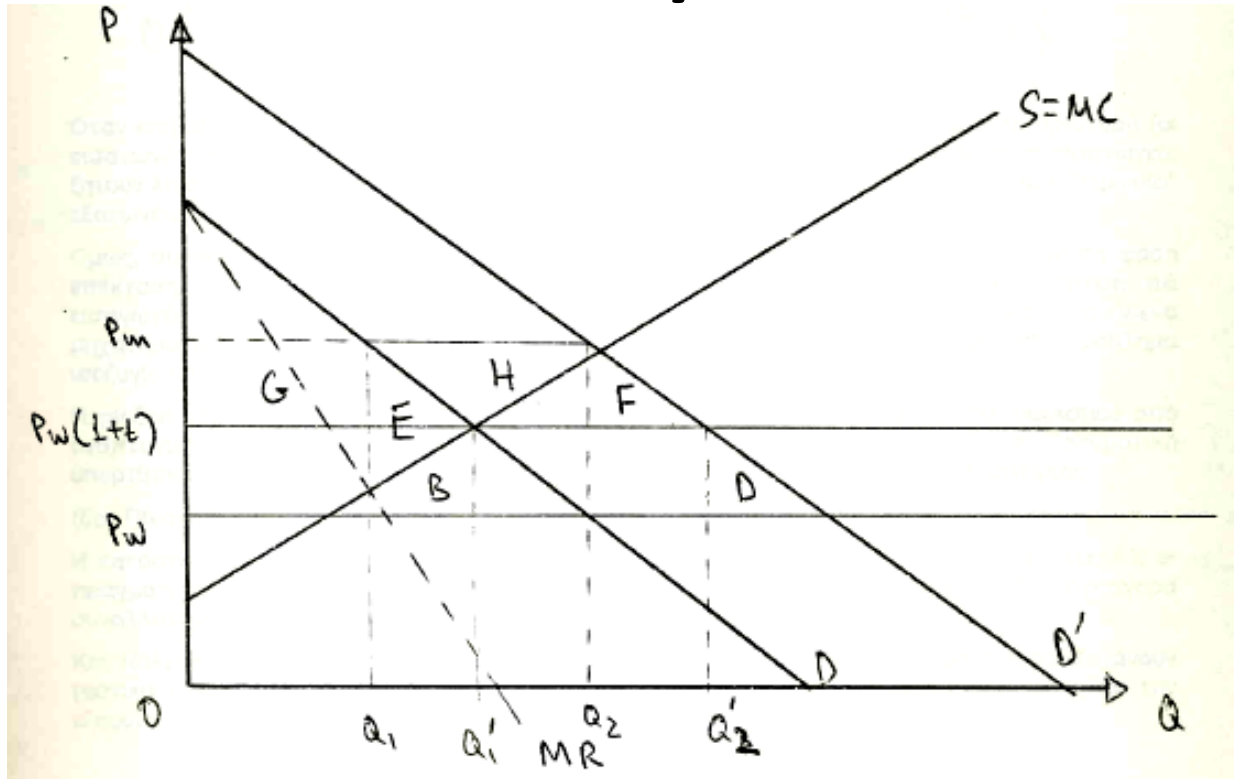
Υποκατάστατη εισαγωγών (15 από 25)

- Άλλος τύπος προστατευτισμού στις ΑΧ (και όχι μόνο) οι ποσοτώσεις (quotas). Λειτουργούν όπως και οι δασμοί. Διαφέρουν όμως σε δύο σημαντικούς τομείς:
  - Η κυβέρνηση δεν συλλέγει τα έσοδα από τους δασμούς (τους συλλέγουν οι εισαγωγείς) - αν και αυτό μπορεί να τροποποιηθεί με δημοπρασίες.
  - Όμως στις περισσότερες ΑΧ οι άδειες εισαγωγής απλώς δίνονται σε "ημέτερους" με αδιαφανείς διαδικασίες (rent seeking activities).

Υποκατάστατη εισαγωγών (16 από 25)

- Σε πολλές ΑΧ ο προστατευόμενος κλάδος είναι "μονοπωλιακός" (ένας μόνο παραγωγός). Με δασμούς η τιμή του προϊόντος είναι $P_w(1+t)$. Με ποσοτώσεις ο μονοπωλητής απλώς θέτει $MR=MC$ και η τιμή υπερβαίνει το $P_w(1+t)$ - το MR είναι τώρα διαφορετικό.

Υποκατάστατη εισαγωγών (17 από 25)

Υποκατάστατη εισαγωγών (18 από 25)

- Επίσης, εθελοντικές συμφωνίες περιορισμού των εξαγωγών VERs - ακόμα περισσότερο ζημιογόνες για τις ΑΧ - όμως, όχι ιδιαίτερα συνηθισμένο φαινόμενο στις ΑΧ.
- Επομένως, στην πράξη έχει πολύ μεγάλη σημασία ο τρόπος με τον οποίο θα προστατευτεί ένας κλάδος παραγωγής.

Υποκατάστατη εισαγωγών (19 από 25)

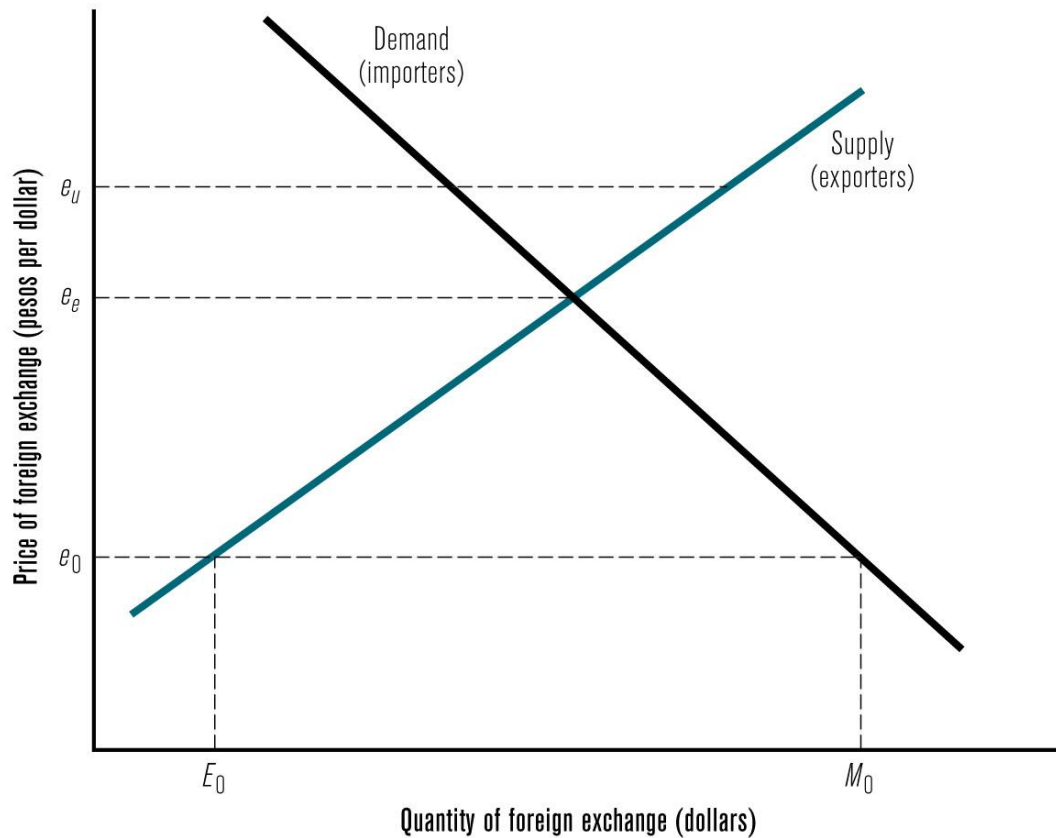
- Σημαντικότετη η παρέμβαση της κυβέρνησης στο χώρο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.
- Όταν επιβάλλονται προστατευτικά μέτρα η καμπύλη ζήτησης μετακινείται προς τα αριστερά (οι εισαγωγές γίνονται λιγότερο ανταγωνιστικές στην εγχώρια αγορά και, επομένως, οι εισαγωγείς ζητούν λιγότερο συνάλλαγμα για τη χρηματοδότηση εισαγωγών).
- Πρώτο αποτέλεσμα: "τιμωρία" εξαγωγέων.

Υποκατάστατη εισαγωγών (20 από 25)

- Όμως, συνήθως, η συναλλαγματική ισοτιμία είναι ακόμα χαμηλότερη. Μετά την πρώτη φάση επέκτασης της εγχώριας παραγωγής και αύξησης του εισοδήματος αυξάνει η ζήτηση για εισαγωγές (βοηθάει και η χαμηλή συναλλαγματική ισοτιμία) αλλά και η ζήτηση για εισαγόμενα μηχανήματα και ενδιάμεσα προϊόντα (+ανελαστικές και ακριβές εξαγωγές) => πρόβλημα ισοζυγίου πληρωμών => ποσοτώσεις και ακόμα υψηλότεροι δασμοί.

Υποκατάστατη εισαγωγών (21 από 25)

FIGURE 19.5 Overvalued and Undervalued Exchange Rates

Economics of Development, 6th Edition
Copyright © 2006 W. W. Norton & Company

Υποκατάστατη εισαγωγών (22 από 25)

- Σημαντικότετη η παρέμβαση της κυβέρνησης στο χώρο της συναλλαγματικής ισοτιμίας.
- Περίοδος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. ΑΧ υψηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού από αναπτυγμένες χώρες αλλά όχι υποτίμηση (αλλαγή ονομαστικής ισοτιμίας) => πραγματική υπερτίμηση του νομίσματός τους και πτώση της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Υποκατάστατη εισαγωγών (23 από 25)

- Η κατάσταση βελτιώθηκε σημαντικά σε πρόσφατες δεκαετίες αλλά και πάλι, σε πολλές ΑΧ οι πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες απέχουν πολύ από αυτές που θα εκκαθάριζαν την αγορά συναλλάγματος.
- Και πάλι θέμα πολιτικής οικονομίας - ποιοί κερδίζουν από υποτίμηση (αγρότες) ποιοί χάνουν (αστικά στρώματα, κυρίως βιομήχανοι αλλά και βιομηχανικοί εργάτες) / ποιοί κατέχουν την εξουσία;

Υποκατάστατη εισαγωγών (24 από 25)

- Οικονομικά αποτελέσματα προστατευτισμού:
  - Αύξηση ανισότητας (αγρότες / βιομήχανοι).
  - Υιοθέτηση "ακατάλληλων" τεχνολογιών έντασης κεφαλαίου.
  - Οδηγεί σε παραμέληση του αγροτικού τομέα των ΑΧ.
  - Αποθάρρυνση εξαγωγών.
  - Πολύ συχνά, υποχρησιμοποίηση κεφαλαίου.
  - Συνδυασμός, ελάχιστου μισθού, επιδότησης επιτοκίων και προστατευτισμού.

Υποκατάστατη εισαγωγών (25 από 25)

- Γενικά η στρατηγική της εκβιομηχάνισης μέσω υποκατάστασης των εισαγωγών θεωρήθηκε μη επιτυχημένη στρατηγική εκβιομηχάνισης και σταδιακά εγκαταλείπεται από ολοένα και περισσότερες ΑΧ. Όμως, επιλεκτικά και με την προοπτική κατάργησης του προστατευτισμού μπορεί να λειτουργήσει, δηλ. παροχή προστασίας μόνο σ' εκείνους τους κλάδους που είναι δυνητικά ανταγωνιστικοί σε διεθνές επίπεδο.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

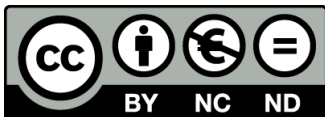

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Πρώθηση εξαγωγών

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

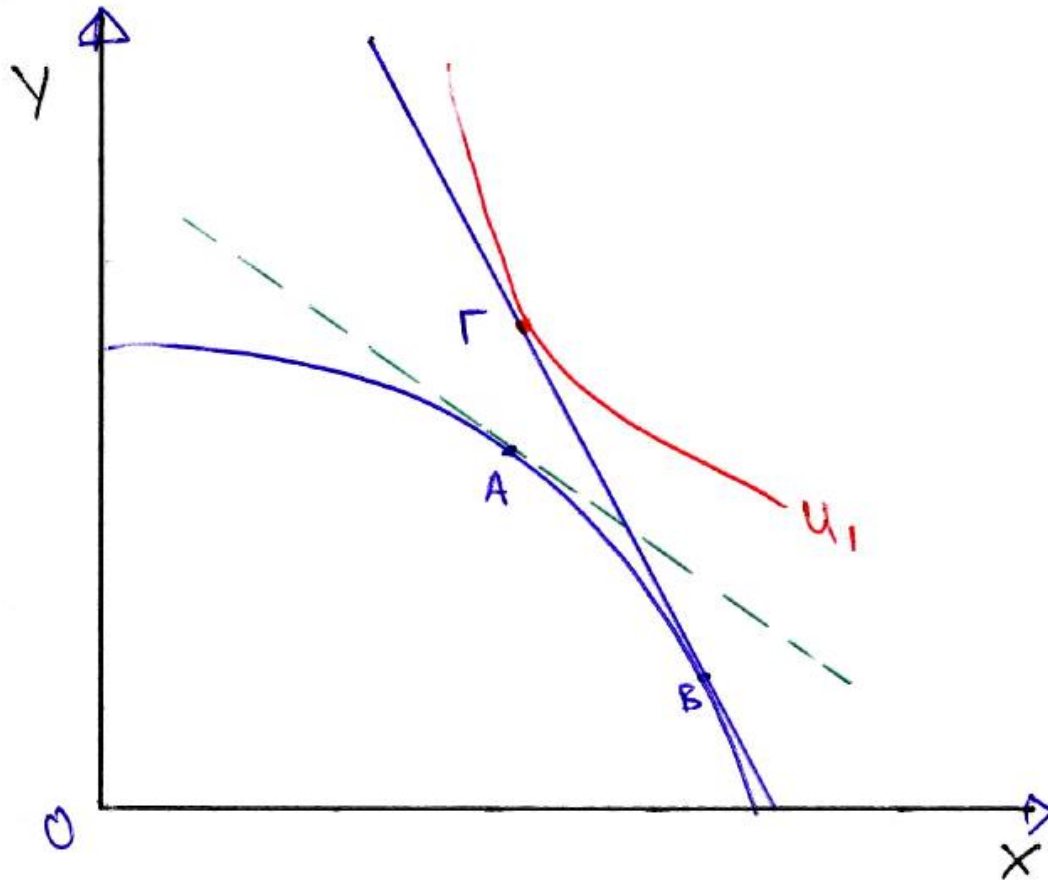
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρώθηση εξαγωγών (1 από 21)

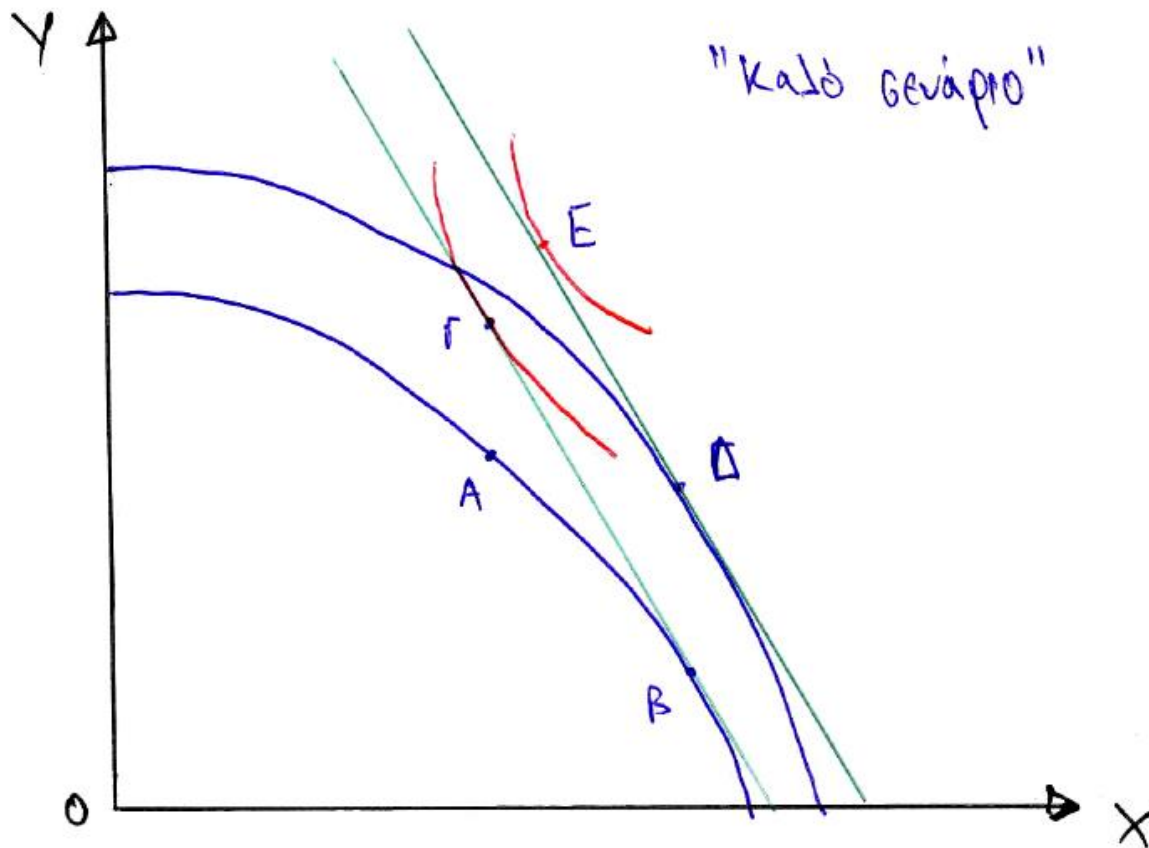
- Νεοκλασικός πυρήνας θεωρητικού επιχειρήματος.
- Εμπειρικά: Παράδειγμα 4 χωρών ΝΑ Ασίας (Χονγκ Κονγκ, Σινγκαπούρη, Ν. Κορέα και Ταιβάν).
  - Και, παλαιότερα, Ιαπωνία.
- Όχι ορθό ότι ακολούθησαν νεοκλασικές συνταγές / νεοκλασική θεωρία: ελεύθερες αγορές ενώ 4: πρώθηση εξαγωγών (σκληρός διεθνής ανταγωνισμός / αύξηση αποτελεσματικότητας).
- Έμφαση στη διαδικασία υιοθέτησης και αντιγραφής ξένης τεχνολογίας και εκμάθησης παραγωγικής διαδικασίας (learning by doing) αλλά και θεσμικού εκσυγχρονισμού (θεσμικό πλαίσιο εταιρειών, αγορών κεφαλαίου κοκ).

Πρώθηση εξαγωγών (2 από 21)

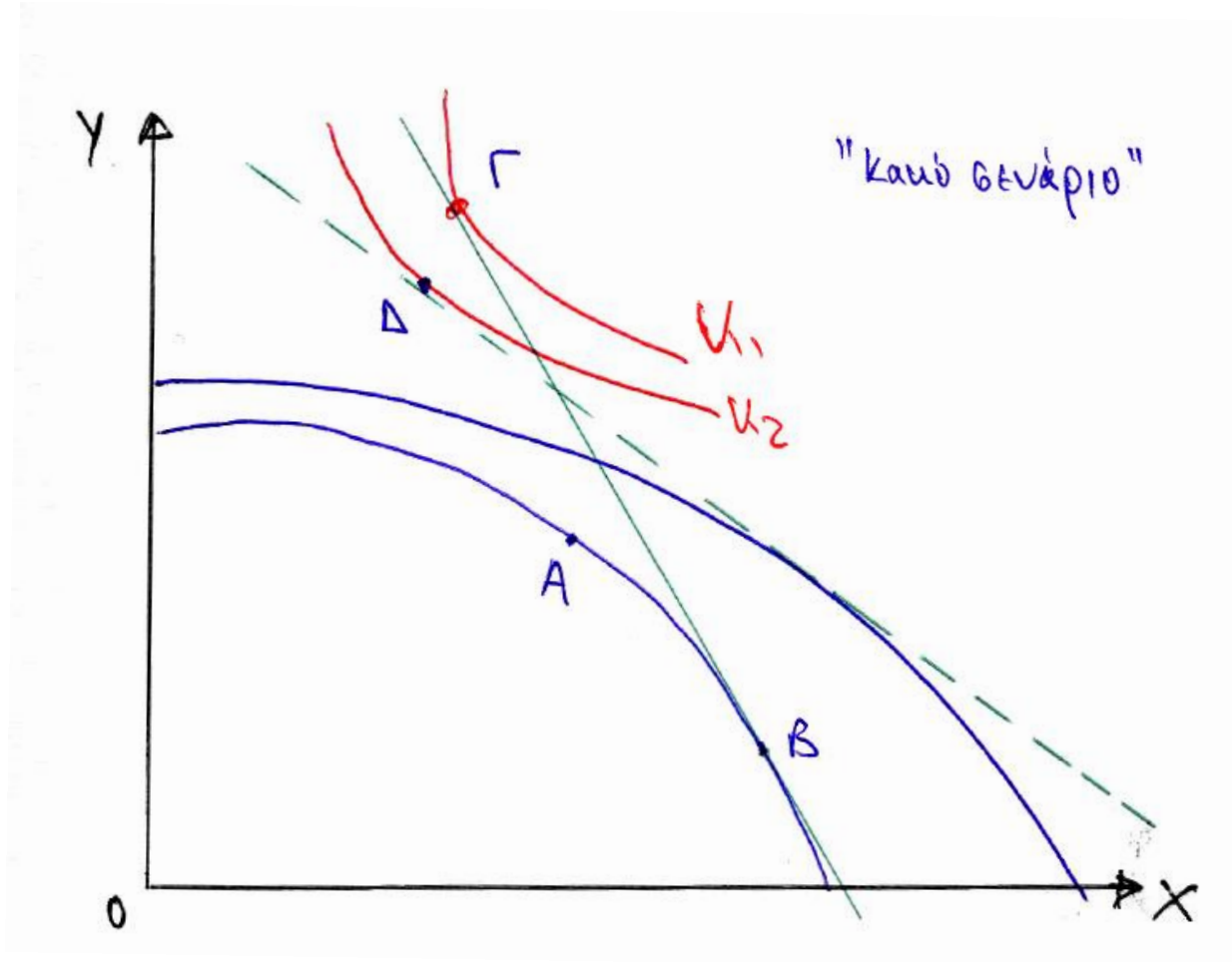

Πρώθηση εξαγωγών (3 από 21)

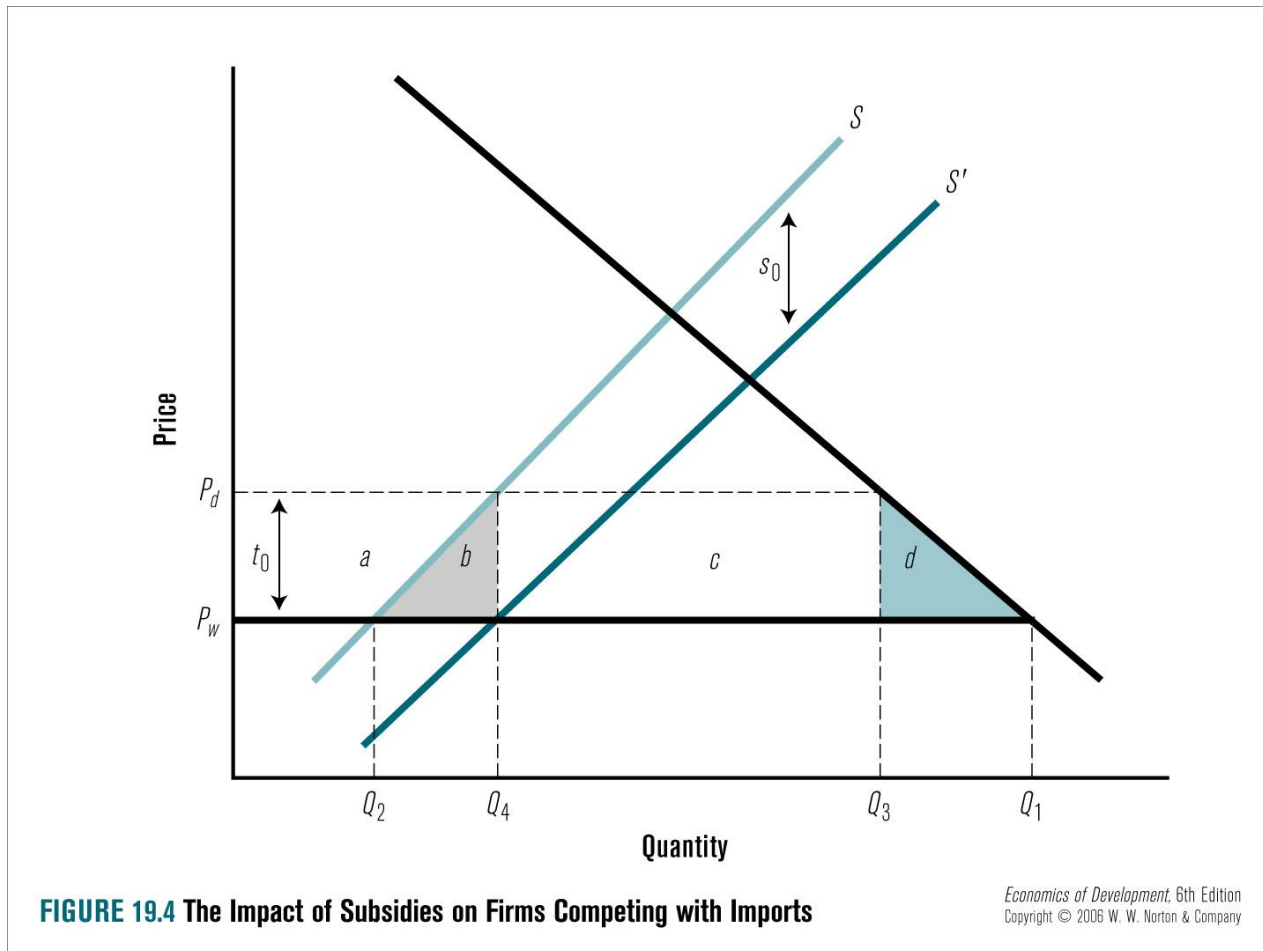
Πρώθηση εξαγωγών (4 από 21)

Πρωώθηση εξαγωγών (5 από 21)

- Κυβέρνηση: παρέμβαση στην πιστωτική αγορά, κίνητρα για υιοθέτηση νέων τεχνολογιών (ακόμα και προστασία στην εγχώρια αγορά) αλλά πάντα υπό την προϋπόθεση επιτυχίας στον εξαγωγικό τομέα - "τιμωρία" αυτών που αποτυγχάνουν στις εξαγωγές.
- Στην πράξη: προστατευτισμός: σχετικός όρος - όχι διακρίσεις μεταξύ κλάδων παραγωγής.
  - Παράδειγμα: Βιομηχανία υποδημάτων: δασμοί 10%, Βιομηχανία ποδηλάτων επιδοτήσεις: 10%.
- Από την άποψη της προστασίας το ίδιο.
- Από την άποψη της οικονομικής ευημερίας όχι.

Πρώθηση εξαγωγών (6 από 21)

Πρωώθηση εξαγωγών (7 από 21)

- Όμως υπόθεση «κεφαλικών» φόρων.
- Διαφορετικά: στρεβλώσεις τιμών λόγω φορολογίας.
- Επίσης οι επιδοτήσεις είναι εύκολα μετρήσιμες (προϋπολογισμός) άρα και ελέγξιμες, ενώ η απώλεια ευημερίας από την επιβολή δασμών όχι.
- Αντίδραση λόγω αύξησης φόρων => Συνήθως επιδοτήσεις για σχετικά μικρό χρονικό διάστημα και προστασία νηπιακής βιομηχανίας μόνο.
- Για τον υπολογισμό της πραγματικής προστασίας: πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε είδος δασμών και επιδοτήσεων (π.χ. αποκλίσεις από τη μέση φορολογική και πιστωτική επιβάρυνση).

Πρώθηση εξαγωγών (8 από 21)

- Πραγματικό ποσοστό επιδότησης (effective rate of subsidy): $ERS = [t_0 + s_0 + q_0 - \sum_i a_i(t_i + s_i + q_i) + s_t + s_b] / (1 - \sum_i a_i)$, όπου 0, i αναφέρονται σε τελικό προϊόν και εισροές, αντιστοίχως t, s, q σε δασμούς, επιδοτήσεις και δασμολογικά αντίστοιχα των ποσοτικών περιορισμών, a είναι ο συντελεστής εισροών, s_t, s_b είναι οι αποκλίσεις από τη μέση φορολογική και πιστωτική επιβάρυνση αθροίζονται στο 0, μπορεί να είναι θετικοί οι αρνητικοί αριθμοί.
- Περισσότερο "πλήρης" δείκτης προστασίας.

Πρώθηση εξαγωγών (9 από 21)

- Σημαντικός ο ρόλος των δύο τελευταίων παραγόντων στον τύπο του ERS.
- Επιδότηση δανείων για εξαγωγικές δραστηριότητες (ή/και συναλλαγματικές ποσοστώσεις).
- Ν. Κορέα: αρνητικό πραγματικό επιτόκιο εξαγωγικών βιομηχανιών για πολλά χρόνια - μόνο "άτυπη" αγορά χρήματος με απαγορευτικά υψηλά επιτόκια για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις.
- Φοροαπαλλαγές (ή/και φοροδιαφυγή).
- Επιπλέον: συχνά, έμμεση επιδότηση εγχωρίων δραστηριοτήτων εξαγωγικών επιχειρήσεων.

Πρωώθηση εξαγωγών (10 από 21)

- Ταυτόχρονα:
  - Σταθερότητα πολιτικής - μακροχρόνιες επενδυτικές αποφάσεις.
  - Ρόλος αγοράς συναλλάγματος - αρχικά εφάπαξ υποτίμηση, κατόπιν διατήρηση σταθερής πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας.
  - Προϋπόθεση: συνετή μακροοικονομική διαχείριση.
  - Παρέμβαση στην αγορά εργασίας: χαμηλοί μισθοί μέχρι την εξάντληση της πλεονάζουσας εργατικής δύναμης παραδοσιακού τομέα, κατόπιν σταδιακή αύξηση πραγματικών μισθών.
  - Πολλές φορές με βίαια μέσα καταστολής εργατικών κινητοποιήσεων.

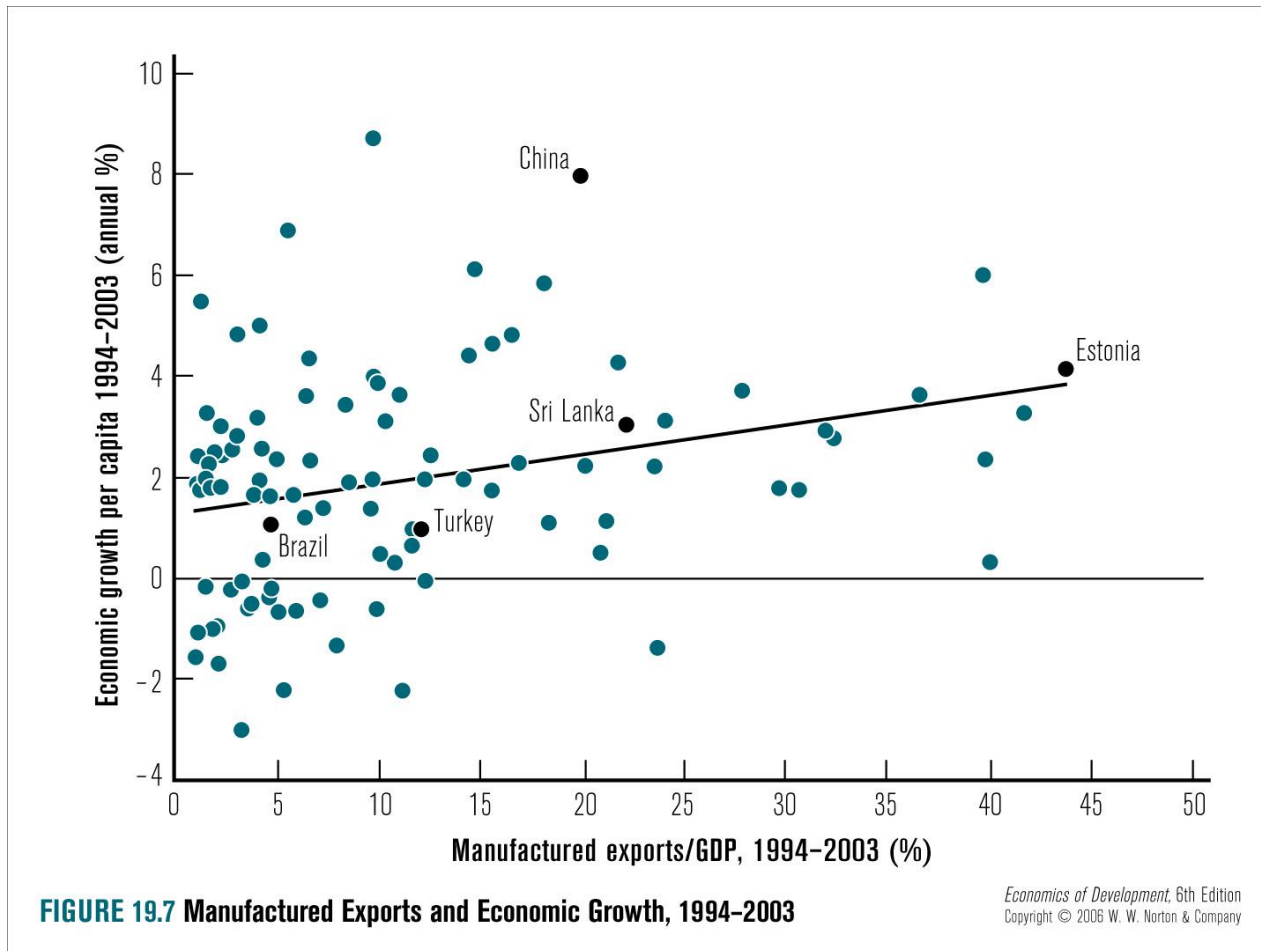
Προώθηση εξαγωγών (11 από 21)

- Εμπειρία 4 «τίγρεων» (και Ιαπωνίας): Πρώτα εξαγωγές αγροτικών προϊόντων και βιομηχανικών έντασης εργασίας (υφαντουργικά, κλπ) => (αύξηση εισοδήματος & αποταμιεύσεων, εξειδίκευση και εκπαίδευση εργατικής δύναμης) => εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων έντασης εξειδικευμένης εργασίας ή/και κεφαλαίου (χάλυβας, ναυπηγεία, αυτοκίνητα, συναρμολόγηση ηλεκτρονικών, κλπ) => εξαγωγές έντασης τεχνολογίας.

Πρωώθηση εξαγωγών (12 από 21)

- Σε όλες τις χώρες (εκτός Χονγκ Κόνγκ) ισχυρή κρατική παρέμβαση.
- Ιδιαίτερα Ιαπωνία (MITI) και Ν. Κορέα (chaebol) => μεγάλη βιομηχανική συγκέντρωση.
- Ν. Κορέα: 5 εταιρείες παράγουν πάνω από το 50% του ΑΕΠ.
- Αποτελέσματα θεαματικά.

Πρώθηση εξαγωγών (13 από 21)

Πρώθηση εξαγωγών (14 από 21)

- Εκ πρώτης όψεως, μέτρα πολιτικής πρώθησης εξαγωγών σχετικά όμοια με αυτά της στρατηγικής εκβιομηχάνισης μέσω της υποκατάστασης των εισαγωγών. Όμως βασική διαφορά: πλεονεκτήματα μόνο για τους εξαγωγείς.
- Γιατί όμως τόσο διαφορετικά αποτελέσματα;

Προώθηση εξαγωγών (15 από 21)

- Προώθηση εξαγωγών: μεγάλες αγορές + σκληρός ανταγωνισμός => εξειδίκευση, αύξηση αποδοτικότητας, φθίνουσες αποδόσεις σε πολύ υψηλότερο επίπεδο παραγωγής. Ακόμα και αν υπάρχει μία μόνο εγχώρια επιχείρηση στον κλάδο παραγωγής δεν μπορεί να λειτουργήσει μονοπωλιακά (δυνατότητα εισαγωγών).

Πρώθηση εξαγωγών (16 από 21)

- Πολιτική πρώθησης εξαγωγών ιδιαίτερα επιθυμητή για χώρες με μικρή αγορά.
- Μπορεί όμως το παράδειγμα των χωρών της Ν.Α. Ασίας να γενικευθεί;
- Μάλλον πιο δύσκολο σήμερα απ' ότι όταν αναπτυσσόταν η Ιαπωνία.
- Λόγοι:
  - Πιθανή συμπίεση τιμών εξαγωγών ΑΧ.
  - (κυρίως) Προστατευτισμός αναπτυγμένων χωρών.

Πρωώθηση εξαγωγών (17 από 21)

- Γιατί προστατευτισμός στις αναπτυγμένες χώρες; (όχι κέρδη ευημερίας για τους καταναλωτές).
- GATT μετά το Β' Παγκ. Πόλεμο μέση δασμολογική προστασία από 50% μειώθηκε μετά από διαδοχικούς γύρους διαπραγματεύσεων στο 5%.

Πρώθηση εξαγωγών (18 από 21)

- Υπολογισμοί κόστους: 1977 κλωστοϋφαντουργία: ΗΠΑ \$80.000 ανά προστατευμένη θέση εργασίας καθαρή απώλεια εισοδήματος μέσου εργαζομένου \$5600 (λόγος 1:14) αντίστοιχος λόγος στον Καναδά (πιο προστατευμένη αγορά): 1:70.
- Παραδείγματα χαλυβουργίας ΗΠΑ στη δεκαετία του 1980ς: κάθε θέση εργασίας που σωζόταν κόστιζε όσο οι μισθοί έξι εργατών της χαλυβουργίας (σε όρους απώλειας ευημερίας).
- Αν συνυπολογισθεί το ότι ο προστατευτισμός μείωσε τις εισαγωγές και διατήρησε το δολάριο ισχυρό => απώλεια θέσεων εργασίας στις εξαγωγικές βιομηχανίες => καθαρή διατήρηση θέσεων εργασίας μηδαμινή και κόστος ανά διατηρηθείσα θέση εργασίας κυριολεκτικά θεόρατο.

Προώθηση εξαγωγών (19 από 21)

- Γιατί λοιπόν επιβιώνει ο προστατευτισμός στις αναπτυγμένες χώρες;
- Προστατευτισμός: απώλειες ευημερίας συνολικά μεγάλες, αλλά μικρές σε ατομική βάση (ανά καταναλωτή) - κέρδη σημαντικά για λίγα άτομα (ομάδες παραγωγών).

Προώθηση εξαγωγών (20 από 21)

- Αποτελέσματα του προστατευτισμού των αγορών των ΒΧ για τις ΑΧ: καταστροφικά.
- Άμεσο κόστος (απώλεια αγορών κλπ).
- Έμμεσο κόστος (αποθάρρυνση δυνητικών εξαγωγέων).

Προώθηση εξαγωγών (21 από 21)

- Συμπεράσματα πολιτικής.
- GATT => WTO / διαδικασία φιλελευθεροποίησης διεθνούς εμπορίου.
- Ανάπτυξη εμπορίου μεταξύ ΑΧ.
- Όμως δυνητικά σχετικά μικρά κέρδη λόγω παρόμοιας δομής παραγωγής.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ**

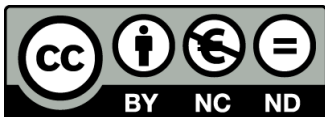

**ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS**

Τέλος Ενότητας # 5

Μάθημα: Οικονομική Ανάπτυξη, **Ενότητα # 5:** Εκβιομηχάνιση και διεθνές εμπόριο

Διδάσκων: Πάνος Τσακλόγλου, **Τμήμα:** Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

